

Aprob,

Avocatul Poporului,

Victor Ciorbea

RAPORT

privind vizita desfășurată la Penitenciarul București - Jilava

Sumar:

Prezentul raport întocmit ca urmare a vizitei inopinate la Penitenciarul București-Jilava are ca obiect verificarea condițiilor de detenție din Penitenciarul București - Jilava și a unor aspecte sesizate de persoanele private de libertate custodiate în acest penitenciar, prin petiții adresate instituției Avocatul Poporului

Prezentul Raport este structurat pe 3 capitole, după cum urmează:

1. Cadrul general și organizarea vizitei
2. Constatările rezultate din vizita efectuată
3. Recomandări

1. Cadrul general și organizarea vizitei

În temeiul art. 14 alin (1) și a art. 29⁷ alin. (3) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, instituția Avocatul Poporului a efectuat la data de 10 decembrie 2015, o vizită la Penitenciarul București - Jilava, având ca obiectiv verificarea condițiilor de detenție și tratamentul aplicat persoanelor private de libertate, precum și aspectele sesizate prin petiții adresate instituției Avocatul Poporului.

La efectuarea vizitei au participat reprezentanți ai instituției Avocatul Poporului (domnul _____, consilier și doamna _____, expert din cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție), medicul desemnat de Colegiul Medicilor din România (doamna dr. _____, medic primar medicină de familie), psihologul desemnat de Colegiul Psihologilor din România (domnul _____) și un reprezentant al Organizației Neguvernamentale „Asociația Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului” (domnul _____).

2. Constatările rezultate din vizita efectuată și din interviuri

În cadrul Penitenciarului București – Jilava, situat în str. Sabarului nr. 1, comuna Jilava, Județul Ilfov, funcționează: șase Secții de deținere; secretariatul; compartimentul prevenirea criminalității în mediul penitenciar; compartimentul resurse umane și formare profesională; compartimentul informatică; compartimentul medical; serviciul siguranță; compartimentul aplicarea regimurilor; grupă de intervenție; evidență deținuți; compartimentele asistență psihosocială și educație; serviciul logistic; serviciul producție și venituri proprii; serviciul financiar contabil.

a) Referitor la numărul persoanelor custodiate

Din documentele puse la dispoziție de conducerea penitenciarului a rezultat faptul că, în Penitenciarul Jilava erau custodiate **1381 de persoane private de libertate și** erau instalate 1469 de paturi. Capacitatea legală de cazare a unității penitenciare era depășită, **gradul de ocupare fiind de 207,71%**. Astfel, penitenciarul se confrunta cu fenomenul de **supraaglomerare**. La momentul vizitei supraaglomerarea a fost constatată în următoarele

camere: E 6.23 (la o suprafață de 35,76 mp. erau cazate 21 persoane private de libertate), E 3.8 (la o suprafață de 44,97 mp. erau cazate 19 persoane private de libertate), E 6.19 (la o suprafață de 29,86 mp. erau cazate 16 persoane private de libertate), E 1.27 (la o suprafață de 11,54 mp. erau cazate 8 persoane private de libertate). În cursul anului 2015, directorul Penitenciarului Jilava a informat de 9 ori directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor cu privire la depășirea capacității de cazare în vederea transferării persoanelor condamnate în alte penitenciare (ultima adresă fiind datată 8.12.2105). **Aspectul referitor la supraaglomerare a rezultat din interviurile cu persoanele private de libertate și a fost constatat în rapoartele întocmite de medicul și reprezentantul organizației neguvernamentale din cadrul echipei de vizită și din aspectele sesizate de unii deținuți din unitatea penitenciară.**

b) Referitor la condițiile de cazare

Cu ocazia vizitării unor camere de detenție, s-au constatat următoarele:

Camerele de detenție aveau dimensiuni cuprinse între 9,76 mp. și 44,97 mp. În camerele vizitate, paturile erau instalate astfel: în camera E 3.8 erau instalate 10 rânduri de paturi suprapuse câte două; în camera E 3.3 erau instalate 2 rânduri de paturi suprapuse câte două și 3 rânduri de paturi suprapuse câte trei; în camera E 6.23 erau instalate 9 rânduri de paturi suprapuse câte două și un singur rând de paturi suprapuse câte trei; în camera E 3.18 (camera refuz de hrană) erau instalate 2 rânduri de paturi suprapuse câte două; în camera E 1.27 erau instalate 3 rânduri de paturi suprapuse câte trei. Luminatul natural era asigurat doar de o fereastră în camera E 1.27, de 2 ferestre în camerele E 3.3, E 3.18 (camera refuz de hrană), E 6.23 și de 3 ferestre în camera E 3.8. Ferestrele erau din termopan (dimensiunea aproximativă de 1X1,40 m) și erau prevăzute cu perdele. Iluminatul artificial și cel de veghe era asigurat permanent în toate camerele de detenție de becuri cu filament și tuburi de neon. **În camera E 6.23 toți pereții prezentau urme de igrasie.** În ceea ce privește dotarea camerelor cu saltele, acestea corespundeau din punct de vedere al calității și se încadrau în perioada de folosire. Fiecare cameră era prevăzută cu grup sanitar propriu dotat cu fereastră din termopan, 1 sau 2 cabine de toaletă cu ușă sau paravan, oglindă, 1 sau 2 chiuvete, suport de încălțăminte, gresie, faianță. **La grupul sanitar din camera E 6.23 tavanul și pereții prezentau urme de mușcături și igrasie iar două furtune folosite la duș erau deteriorate. Aspecte referitoare la prezența igrasiei au fost menționate și de unii deținuți din unitatea penitenciară.** Din documentele

puse la dispoziție a rezultat faptul că, în camerele de detenție, apa rece era furnizată permanent iar apa caldă pentru igiena personală era furnizată începând cu 1.11.2015, **timp de două ore în fiecare zi** (14:00-16:00 sau 16:30-18:30), în baza unui program de furnizare a apei calde pentru băi pentru fiecare secție de deținere, aprobat de directorul penitenciarului. Energia termică era asigurată de centrala proprie a unității penitenciare, în intervalele orare 06:00-10:00, 17:00-20:00 și 01:00-02:00, pentru temperatura exterioară cuprinsă între +4⁰C și -4⁰C iar când temperatura scădea sub 4⁰C energia termică se furniza și în intervalul orar 12:00-14:00 (**la momentul vizitei, temperatura din camerele de detenție nu era corespunzătoare**). **Temperatura scăzută din camerele de detenție a fost constatată și de medicul echipei de vizită.** Totodată, camerele erau dotate cu mese, scaune, calorifere (**un calorifer din cele două ale camerei E 6.23 nu funcționa**), televizor și rafturi din lemn pentru alimente, veselă și îmbrăcăminte. De asemenea, programul de recepție a semnalului pentru televizor cât și programul de transmisie a semnalului radio la curțile de plimbare se realizau în baza unui program aprobat de directorul penitenciarului.

Din verificările efectuate, s-a constatat spre exemplu, că într-o cameră cu dimensiunea de 35,76 mp. erau cazate 21 persoane private de libertate.

c) Referitor la condițiile igienico-sanitare

Din documentele puse la dispoziție de conducerea penitenciarului a rezultat faptul că, articolele de igienă personală erau asigurate și distribuite de administrația penitenciarului în conformitate cu prevederile OMJ nr. 2055/C/2007 pentru aprobarea Normelor metodologice privind stabilirea unitară a drepturilor de echipament și de materiale igienico-sanitare aferente persoanelor private de libertate. În acest sens, deținuții aveau posibilitatea achiziționării articolelor de igienă personală și de la magazinul unității. Zilnic, cu ocazia apelului de dimineață, grupurile sanitare se dezinfectau cu clor existând în acest sens, un punct de lucru cu persoane private de libertate special selecționate. Ori de câte ori a fost necesar, s-au igienizat camerele de detenție cu lapte de var. Asigurarea igienei și curățeniei la camerele de deținere se realiza și de către persoanele private de libertate. Astfel, acestea primeau materiale pentru igiena colectivă și curățenie, administrația penitenciarului distribuind la fiecare cameră coșuri/tomberoane pentru depozitarea resturilor menajere, precum și pentru colectarea pet-urilor

din plastic și a hârtiei (pentru această activitate exista un punct de lucru cu deținuți special selecționați în acest sens). **Deși se efectuase activitate de dezinfecție (în perioada 9.11 – 27.11.2015), cu ocazia vizitei s-a constatat prezența insectelor dăunătoare (gândaci, ploșnițe) în camerele E 3.8, E 6.19, E 6.23 și E 3.18 (camera refuz de hrană), aspect menționat și de unii deținuți din unitatea penitenciară.** În ceea ce privește activitatea de îmbăiere a persoanelor private de libertate cazate pe Secția 3, s-a constatat că există câte un duș comun amplasat la parter și la fiecare nivel (etajul 1 și 2). **Deoarece, secțiile de deținere 1, 2 și 3 erau în renovare, dușul comun (la care au făcut referire și unii deținuți din unitatea penitenciară) era stabilit la nivelul etajului 2 al secției 3 și era dotat cu: 13 dușuri pentru igiena personală la 250 persoane private de libertate, două ferestre, două calorifere, grătare din lemn și un hol cu băncuțe pe toată lungimea peretelui și cuiere.**

d) Referitor la hrană și calitatea apei

Cu ocazia vizitei, s-a constatat că exista un meniu zilnic (mic dejun, prânz și cină) afișat la sala de mese și blocul alimentar. La momentul vizitei, mâncarea servită de persoanele private de libertate **a corespuns din punct de vedere organoleptic (aspect constatat atât de medicul echipei de vizită cât și de reprezentantul organizației neguvernamentale).** Astfel, **nu s-a confirmat faptul că, mâncarea ar avea în componență carne de porc/pui „de culoare albastră”.** Deținuții beneficiau de mâncare preparată zilnic care era asigurată la timp și în condiții de igienă. Hrana era depozitată și preparată corespunzător. Probele alimentare erau recoltate zilnic și păstrate în frigider timp de 72 de ore, cu grafic de temperatură. Blocul alimentar avea în componență următoarele spații: cameră pentru recoltare probe alimentare, cameră refrigeratoare pentru pește, cameră pentru spălat vesela, cameră frigorifică pentru carne cu grafic de temperatură, cameră pentru alimente neperisabile, cameră pentru plite, cameră pentru tranșat carne, cameră pentru cazane (fierbere alimente). Exista în blocul alimentar un sistem centralizat de aerisire și pentru aburi. Unitatea penitenciară se aprovizionează cu carne de porc și vită de la Pelendava și cu carne de pui, mezeluri și lactate din magazine. Legumele și zarzavatul erau asigurate pe timp de vară, din producția proprie a unității penitenciare. Cu ocazia vizitei, s-a constatat că nu există sală de mese în unitatea penitenciară, aceasta fiind amplasată în exteriorul clădirii, după blocul alimentar. Hrana putea fi suplimentată de la magazinul privat din incinta penitenciarului, care era aprovizionat cu fructe și legume, apă, sucuri și alte alimente. La

momentul vizitei erau trei persoane care au recurs la forma de protest a refuzului de hrană din motive personale, administrative și juridice. **De asemenea, la momentul vizitei, apa potabilă sub aspect vizual, conținea impurități dar din Buletinul de încercări – Analize Report nr. AP 1170/23.11.2015 (Laborator Almaro Med) a rezultat faptul că, apa potabilă se încadra în valorile maxime admise, cu excepția indicatorului – „amoniu”, a cărui valoare era de 7,64 raportată la valoarea de 0,50 mg/l (valoarea maximă admisă, așa cum este prevăzută în Legea nr. 458 din 8 iulie 2002 privind calitatea apei potabile, republicată) iar culoarea (alb-gălbuie) și mirosul erau acceptabile consumatorilor și nu există modificări anormale. Medicul echipei de vizită a sugerat probarea cât mai rapidă a calității apei pentru excluderea posibilității de contaminare parazitare a unității penitenciare.**

e) Referitor la asistența medicală

Din verificarea documentelor puse la dispoziție a rezultat faptul că, la momentul efectuării vizitei, la cabinetul medical erau încadrați: un medic primar medicină de familie, 5 asistenți medicali generaliști, un asistent de igienă, un asistent de farmacie, un tehnician dentar, 2 registratori medicali și un medic stomatolog angajat cu contract de prestări servicii (7h/zi – de luni până vineri). Existau fișe individuale de observație, registre medicale privind distribuția medicamentelor și înregistrarea consultațiilor. Deținuți au beneficiat de consultații, investigații de specialitate și au primit tratamentul adecvat. Personalul medical era extrem de solicitat, **existând un singur medic și asistent pe tură**, personal care se ocupa de consultații, tratamente și distribuția medicației cronice. Din interviurile cu persoanele private de libertate a rezultat faptul că: accesul la cabinetul medical este dificil iar consultația o obțin chiar și după o săptămână iar medicamentele le primesc cu întârziere sau deloc. Din verificarea documentelor medicale, a rezultat că **programarea deținuților se realiza în funcție de tipul de acuze iar registrul de medicamente a infirmat susținerile deținuților**. Medicamentele rețetelor compensate erau asigurate de 2 farmacii din București în baza unor contracte. Accesul la serviciile medicale se realiza conform unei programări pentru pacienții cronici și imediat pentru cei cu afecțiuni acute.

În unitatea penitenciară a existat un singur caz de deces, în data de 21.07.2015, acesta survenind în urma unui stop cardio-respirator, manevrele de resuscitare aplicate de personalul medical al unității și ulterior de către echipajul SMURD sosit la fața locului, fiind fără efect.

f) Aspecte rezultate din interviurile cu persoanele private de libertate

În cadrul interviurilor, aspectele invocate de persoanele private de libertate au vizat: ● asigurarea luminii naturale și artificiale până la începerea programului de odihnă; ● asigurarea dreptului la asistență medicală și la calitatea apei potabile; ● condițiile de cazare; ● întocmirea unor rapoarte de incident; ● recurgerea la forma de protest a refuzului de hrană și lipsa unei posibilități de comunicare cu personalul penitenciarului; ● recompensarea persoanelor private de libertate; ● modul de efectuare a perchezițiilor bagajelor; ● asigurarea integrității corporale a persoanelor private de libertate. **Spre exemplu:**

Un deținut a susținut că i s-a întocmit raport de incident, pe motiv că fuma, deși este nefumător. Prin Încheierea judecătorului de supraveghere a privării de libertate a rezultat că deținutul nu și-a respectat obligațiile impuse de statutul său de persoană privată de libertate, săvârșind o abatere disciplinară iar prin acțiunile sale a creat o stare de pericol real pentru ordinea și disciplina ce trebuie să caracterizeze locurile de deținere; plângerea formulată de către deținut împotriva Hotărârii Comisiei de disciplină din cadrul Penitenciarului București-Jilava a fost respinsă ca nefondată

Un alt deținut, care recursese la forma de protest a refuzului de hrană a invocat imposibilitatea de a comunica cu cadrele penitenciarului, din cauza lipsei unui buton de panică în camera special amenajată pentru refuz de hrană și neînregistrarea refuzului de hrană la data declarării acestuia. Din verificările efectuate a rezultat că în camera de refuz de hrană **nu exista buton de panică, pereții prezentau urme de igrasie iar temperatura aerului era necorespunzătoare.** Din documentele verificate a rezultat faptul că, înregistrarea refuzului de hrană s-a realizat la data formulării în scris a acestei forme de protest.

O persoană privată de libertate a susținut că nu a fost recompensată. În urma verificărilor efectuate a rezultat că: participase în luna august la un curs și i s-au acordat recompense, constând în pachete și vizite; nu avea rapoarte de incident.

Cât privește recompensarea deținuților, din verificările efectuate a rezultat că au fost acordate recompense, respectiv: acordarea de permisiuni de ieșire din unitatea penitenciară (pentru participarea la programe de educație și asistență socială, cursuri de calificare, zile câștigate în urma prestărilor de activități lucrative, număr de credite), suplimentarea dreptului la pachete și vizite și ridicarea unei sancțiuni disciplinare aplicate anterior.

Un alt deținut a susținut că a fost agresat de o altă persoană privată de libertate. Din examinarea fișei medicale a petentului a rezultat că, acesta a fost de mai multe ori la cabinetul medical al penitenciarului și la un spital din sistemul sanitar civil, unde a beneficiat de examinări și consultări medicale pentru care a primit tratament adecvat. Conform "Biletului de ieșire din spital", deținutul a fost internat la secția clinică neurochirurgie și a fost supus unor investigații, consulturi și tratamente de specialitate (petentul a suferit un TCC afirmativ agresiune și a prezentat plăgi contuze scalp parietal dreapta, plăgi contuze dorsum nas, buză superioară, mucoasă bucală). Astfel, deținutul a fost supus unei intervenții chirurgicale și a fost externat fiind vindecat chirurgical și ameliorat neurologic.

Având în vedere cele de mai sus, în temeiul art. 29¹¹ alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Avocatul Poporului

RECOMANDĂ

conducerii Penitenciarului București - Jilava

să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

1. gestionarea supraaglomerării în cadrul penitenciarului, având în vedere că, la data efectuării vizitei erau custodiate 1381 de persoane private de libertate iar capacitatea legală de cazare era depășită, rezultând un grad inadmisibil de ocupare de 207,71%;
2. asigurarea calității corespunzătoare a apei potabile, având în vedere că din buletinul de analize emis de Laboratorul Almaro Med rezultă că valoarea amoniului de 7,64 depășește valoarea maximă admisă de 0,50 mg/l, conform Legii nr. 458/2002 privind calitatea apei potabile, republicată;

3. examinarea posibilității prelungirii programului de distribuire a apei calde în camerele de detenție;
4. asigurarea unei temperaturi corespunzătoare în camerele de detenție, în special atunci când temperatura exterioară se apropie de 0°C;
5. realizarea unei dezinsecții eficiente în camerele E 3.8, E 3.18, E 6.19 și E 6.23, având în vedere constatarea existenței insectelor la data realizării vizitei;
6. efectuarea reparațiilor în camera E 6.23 prin asigurarea funcționalității celui de-al doilea calorifer, înlocuirea furtunelor de duș deteriorate și eliminarea igrasiei de pe tavanul și pereții grupului sanitar al camerei;
7. dotarea de urgență a camerei E 3.18 (camera de refuz de hrană) cu buton de panică;
8. urgentarea renovării secțiilor de deținere 1, 2 și 3, în vederea asigurării la nivelul fiecărei secții a activității de îmbăiere de către persoanele private de libertate;
9. supravegherea corespunzătoare a deținuților în vederea asigurării integrității fizice a acestora.

București, 17 februarie 2016